

Державне управління

УДК 332.1(477.42)

Сарнавська Світлана Володимирівна

магістрантка спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Житомирського державного технологічного університету

Сарнавская Светлана Владимировна

магістрантка спеціальності

«Публичное управление и администрирование»

Житомирского государственного технологического университета

Sarnavska Svitlana

Master's Degree in Public Administration and Administration of the

Zhytomyr State Technological University

**СОЦІАЛЬНО—ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РУЖИНСЬКОГО
РАЙОНУ**

**СОЦИАЛЬНО - ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РУЖИНСКОГО
РАЙОНА**

SOCIAL-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE RUZHIAN DISTRICT

Анотація. В статті розглянуто соціально-економічний розвиток Ружинського району Житомирської області. Сучасний розвиток держави характеризується переходом до більш ефективних і результативних методів управління, серед яких особливе місце займає стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів, що вимагає застосування комплексу економічних, правових, організаційних, інвестиційних, інноваційних, податкових та інших управлінських методів і засобів. Їх сукупність являє собою механізм стимулювання соціально-економічного розвитку регіону. Житомирська область знаходиться на півночі України в межах Поліської низовини, на півдні – в межах Придніпровської височини.

Основними підприємствами Ружинського району є: ДП «Агрофірма «Ян», ДП «Ружин-молоко», ТОВ " Голубівське", ТОВ «Ружинська будівельна кераміка» та ТОВ «Білиця». Аналізуючи динаміку змін основних надходжень до бюджету району за 2015 – 2018 р. від виробництва промислової продукції встановлено, що мінімальні надходження спостерігалися в 2015 р. та становили 251,9 млн. грн.. При цьому за останні 3 роки спостерігається зростання від 305, 1 млн. грн. до 387, 1 млн. грн.

За даними статистики за 9 місяців 2018 року обсяг капітальних інвестицій (крім інвестицій з державного бюджету) у рахунку на одну особу становить 2861,8 грн. що за рейтинговими показниками займає 11 місце в області. Ружинський район є сільськогосподарським районом, тому найбільша частка залучених інвестицій припадає на сільськогосподарські підприємства.

Отже, економічної стабільності та зростання районного бюджету, потрібно створення сприятливого інвестиційного клімату та посилення конкурентоспроможності економіки району; удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю в районі; постійне оновлення бази даних інвестиційних пропозицій щодо економічної.

Ключові слова: *Ружинський район, соціально-економічний розвиток, механізму управління, економічної стабільності.*

Анотація. *В статье рассмотрены социально-экономическое развитие Ружинского района Житомирской области. Современное развитие государства характеризуется переходом к более эффективным и результативным методов управления, среди которых особое место занимает стимулирование социально-экономического развития регионов, требует применения комплекса экономических, правовых, организационных, инвестиционных, инновационных, налоговых и других*

управленческих методов и средств. Их совокупность представляет собой механизм стимулирования социально-экономического развития региона. Житомирская область находится на севере Украины в пределах Полесской низменности, на юге - в пределах Приднепровской возвышенности.

Основными предприятиями Ружинского района является ДП «Агрофирма» Ян», ДП «Ружин-молоко», ООО «Голубовское», ООО "Ружинская строительная керамика» и ООО «Билцегла». Анализируя динамику изменений основных поступлений в бюджет района за 2015 - 2018 г.. От производства промышленной продукции установлено, что минимальные поступления наблюдались в 2015 г.. и составили 251 900 000. грн .. При этом за последние 3 года наблюдается рост от 305, 1 млн. грн. до 387, 1 млн. грн.

По данным статистики за 9 месяцев 2018 объем капитальных инвестиций (кроме инвестиций из государственного бюджета) в счете на одного человека составляет 2861,8 грн. что по рейтинговым показателям занимает 11 место в области. Ружинский район является сельскохозяйственным районом, поэтому наибольшая доля привлеченных инвестиций приходится на сельскохозяйственные предприятия.

Итак, экономической стабильности и роста районного бюджета, требуется создание благоприятного инвестиционного климата и усиления конкурентоспособности экономики района; совершенствование системы управления инвестиционной деятельностью в районе; постоянное обновление базы данных инвестиционных предложений по экономической.

Ключевые слова: *Ружинский район, социально-экономическое развитие, механизма управления, экономической стабильности.*

Summary. *The article deals with the socio-economic development of the Ruzhinsky district of Zhytomyr region. Modern development of the state is*

characterized by the transition to more effective and effective management methods, among which a special place is the stimulation of socio-economic development of regions, which requires application of a complex of economic, legal, organizational, investment, innovation, tax and other management methods and means. Their totality is a mechanism for stimulating socio-economic development of the region. Zhytomyr Oblast is located in the north of Ukraine within the Poles'ka Lowland, in the South - within the Dnieper Highlands.

The main enterprises of the Ruzhinsky district are: SE "Agrofirma Yan", State Enterprise "Ruzhin-Milko", LLC "Golubivske", LLC "Ruzhyn Construction Ceramics" and LLC "Bilcegla". Analyzing the dynamics of changes in the main revenues of the district budget for 2015-2018 from the production of industrial products, it was established that the minimum revenues were observed in 2015 and amounted to 251.9 million UAH. At the same time, in the last 3 years there has been an increase of 305, 1 million UAH to 387, 1 million UAH.

According to the statistics for 9 months of 2018, the volume of capital investments (except for investments from the state budget) in an account per one person is UAH 2861.8. which ranked 11th in the oblast. The Ruzhinsky area is an agricultural area, so the largest share of the attracted investments falls on agricultural enterprises.

Consequently, economic stability and the growth of the rayon budget, it is necessary to create a favorable investment climate and strengthen the competitiveness of the region's economy; improvement of the investment activity management system in the region; constant updating of the database of investment proposals regarding the economic.

Key words: *Ruzhinsky district, socio-economic development, management mechanism, economic stability.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток держави характеризується переходом до більш ефективних і результативних методів управління, серед яких особливе місце займає стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів, що вимагає застосування комплексу економічних, правових, організаційних, інвестиційних, інноваційних, податкових та інших управлінських методів і засобів. Їх сукупність являє собою механізм стимулювання соціально-економічного розвитку регіону. Проблема соціально-економічного розвитку регіону виникає в кожному окремому територіальному утворенні і може негативно впливати на економічний розвиток країни в цілому. У зв'язку з цим показники регіонального розвитку є індикаторами стійкості та соціально-економічної стабільності в суспільстві [2-3].

Ефективність функціонування соціально-економічної системи багато в чому визначається дієвістю механізму управління нею, яку необхідно будувати, насамперед, на економічній основі. Всі учасники даної системи повинні бути зацікавлені в розвитку цієї системи, що підкріплюється відповідними регламентуючими нормами, системою економічних стимулів та санкцій, оцінкою потенціалу.

Розглядаючи потенціал соціально-економічної системи регіону як інтегральну характеристику її здатності самостійно здійснювати діяльність в умовах зміни внутрішнього та зовнішнього середовища під впливом економічних, соціальних, політичних та інших процесів, слід враховувати не тільки забезпеченість системи капіталом суб'єктів господарювання та населення, збалансованість економічних проектів та ресурсів, але і наявність відповідних умов, що мотивують суб'єктів соціально-економічної системи до раціональної діяльності [3; 5; 7; 8].

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням регіонів країни, збалансування розвитку чинників виробництва, регіональних соціально-економічних систем та стимулювання соціально-економічного розвитку

регіонів займалися науковці В. Галушак, З. Герасимчук, А. Голікова, О. Добровольська, Т. Миронова, , В. Лексин, Л. Леонтьєва, Ю. Макогон, С. Шевчук та інші [1].

Постановка завдання. Метою написання статті є проаналізувати соціально-економічний розвиток Ружинського району Житомирської області та визначити основні чинники його формування.

Викладення основного матеріалу. Згідно з розрахунком рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України за січень-грудень 2018 р.: лідерами є: м. Київ, Київська, Дніпропетровська, Одеська, Львівська області; аутсайдерами є: Черкаська, Волинська, Кіровоградська, Донецька і Луганська області [4; 6]. Динаміка рейтингових місць протягом 201 року вказує на наступне: перелік лідерів і аутсайдерів змінюється: – з переліку аутсайдерів вийшла Херсонська та Чернігівська області, увійшли Волинська й Черкаська, – з переліку лідерів вийшла Вінницька область, увійшла Дніпропетровська; втрачають свої позиції – Рівненська, Черкаська, Волинська, Миколаївська, Сумська, Львівська, Хмельницька, Вінницька, Запорізька області; покращують свої позиції Івано-Франківська, Чернівецька, Херсонська, Полтавська, Дніпропетровська, Чернігівська, Тернопільська, Житомирська області [7; 9; 10].

Житомирська область знаходиться на півночі України в межах Поліської низовини, на півдні – в межах Придніпровської височини. Географічно Житомирщина є прикордонним регіоном, який на півночі безпосередньо межує із Республікою Білорусь. Область межує на заході з Рівненською та Хмельницькою областями, на сході – з Київською, на півдні – з Вінницькою. Область знаходиться на рівні середньої досяжності до найближчих важливих урбаністичних та економічних центрів.

Ураховуючи історично сформоване розміщення сільськогосподарського виробництва, ґрунтово-кліматичні умови, рельєф

та рослинний покрив область поділена на 2 зони: Лісостепову та Поліську. В межах цих зон при переході від однієї до іншої виділена перехідна зона, в якій рельєф, ґрунтоутворюючі породи, рослинний та ґрунтовий покрив мають ознаки як Лісостепової, так і Поліської зон.

У Лісостеповій зоні розміщені Андрушівський, Бердичівський, Любарський, Попільнянський, Ружинський та Чуднівський райони; у Поліській-Овруцький, Олевський, Народицький, Лугинський, Малинський, Коростенський, Смільчинський, Володарсько-Волинський, Радомишльський, Червоноармійський, Баранівський, Коростишівський, Брусилівський та Черняхівський райони; у перехідній зоні – Романівський, Житомирський та Новоград-Волинський райони [9].

Площа території Ружинського району складає 1002 квадратних кілометри. Згідно адміністративного поділу на території району розташовано 50 населених пунктів, у тому числі селище міського типу Ружин і 49 великих і малих сіл об'єднуються вони в 31 сільську і 1 селищну ради. Ружинський район межує з Андрушівським, Попільнянським районами Житомирської області, із Сквирським – Київської області, Погребищанським та Козятинським - Вінницької області.

Протягом поточного року функціонування економіки в Ружинському районі відбувалося під дією низки негативних зовнішніх та внутрішніх факторів. Поряд з цим вдалося утримати досягнуте за 2018 рік та забезпечити позитивну динаміку розвитку. Щодо виконання бюджету району, за січень-грудень 2018 року планові показники доходів загального фонду бюджету району виконано на 110,4%, при плані 89540,9 тис. грн. фактично надійшло 98839,6 тис. грн. власних надходжень доходів загального фонду, або понад план поступило 9298,7 тис. грн. В порівнянні із 2017 роком надходження загального фонду зросли на 19,4% або на 16077,1 тис. грн.; в порівнянні з 2016 роком - на 35% або на 34389 тис. грн.

На рівень виконання загального фонду бюджету району мають вплив такі основні джерела: податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок, плата за землю.

Податок на доходи фізичних осіб займає значну частину (55,5%) фінансових ресурсів бюджету району загального фонду без трансфертів, його обсяги за січень – грудень 2018 року склали 54821,2 тис. грн, що на 22,8% або 10182,7 тис. грн. більше, ніж у відповідному періоді 2017 року.

Станом на 01.01.2019 року сплачено ПДФО із земельних паїв за 2017-2018 роки 33675,5 тис. грн., для порівняння за 2016-2017 роки – 27497,6 тис. грн., за 2015 – 2016 сплачено 21916,1 тис. грн.

Надходження єдиного податку складає 24,3% надходжень до загального фонду і його обсяги становлять 23986,2 тис. грн., що на 19,2% або 3856,4 тис. грн. більше минулорічного надходження.

Плата за землю становить 12,4% надходжень до бюджету району. Сплачено за 2018 рік 12280,1 тис. грн., для порівняння у 2017 році сплачено – 12448,9 тис. грн., у 2016 році – 12188,5 тис. грн.

Доходи районного бюджету виконано на 105,1% або понад план поступило 2685,3 тис. грн.

Селищний бюджет виконано на 123,0%, або план перевиконано на 2188,5 тис. грн.

Виконання сільського бюджету складає 116,0%, або перевиконання становить 4424,9 тис. грн.

Так, основними підприємствами Ружинського району є:

ДП «Агрофірма «Ян», ДП «Ружин-молоко», ТОВ " Голубівське", ТОВ «Ружинська будівельна кераміка» та ТОВ «Білцегла». Аналізуючи динаміку змін основних надходжень до бюджету району за 2015 – 2018 р. від виробництва промислової продукції встановлено, що мінімальні надходження спостерігалися в 2015 р. та становили 251,9 млн. грн.. При

цьому за останні 3 роки спостерігається зростання від 305, 1 млн. грн. до 387, 1 млн. грн. (рис. 1).

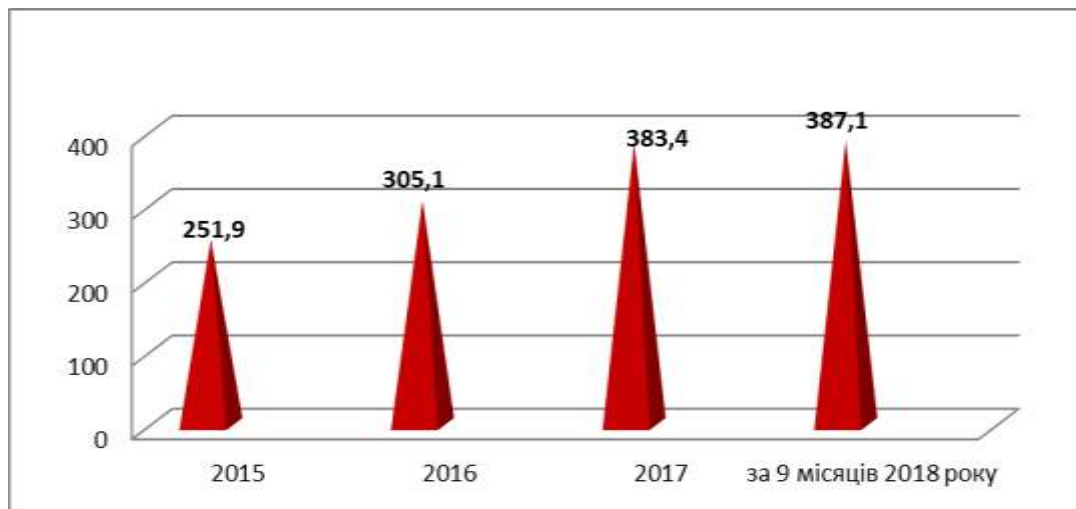

Рис. 1. Виробництво промислової продукції млн. грн.

Розвиток сільського господарство в Ружинському районі займає важливе місце. В Житомирській області воно є основою економічної системи. Основою сільського господарства Ружинського району є: утримування поголів'я ВРХ, свинарство. Вирощування зернових та технічних культур серед яких чільне місце займає цукровий буряк та соняшник. Додаткові надходження до місцевого бюджету надходять від реалізації м'яса великої рогатої худоби і свиней та виробництво молока (рис. 2).

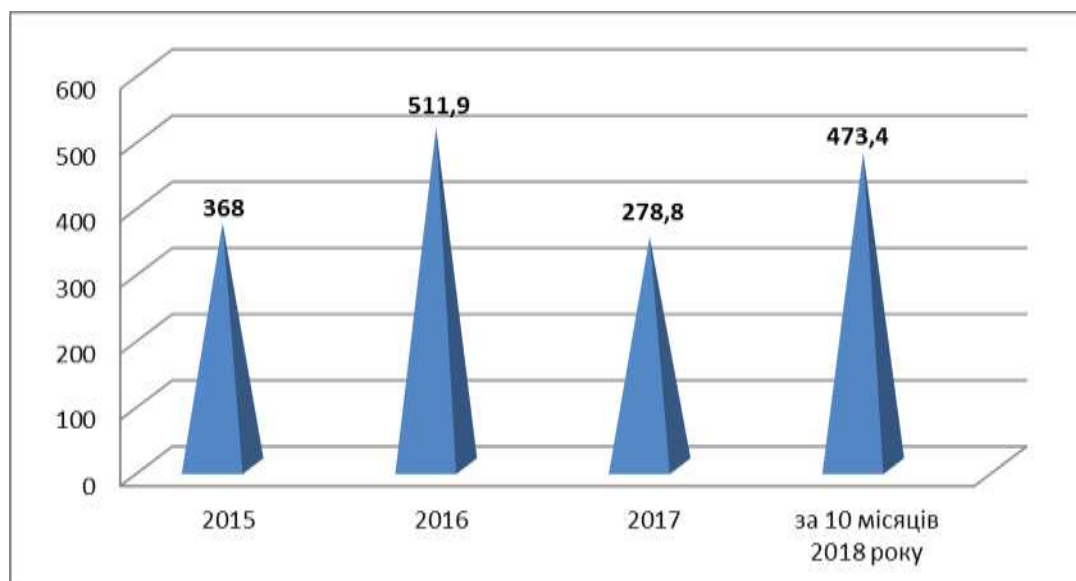

Рис. 2. Виробництво валової сільськогосподарської продукції, млн. грн.

За даними статистики за 9 місяців 2018 року обсяг капітальних інвестицій (крім інвестицій з державного бюджету) у рахунку на одну особу становить 2861,8 грн. що за рейтинговими показниками займає 11 місце в області.

Протягом 9 місяців 2018 року районним центром зайнятості працевлаштовано 375 осіб, з них: молодь до 35 років – 63 осіб, 13 осіб з інвалідністю, та 117 осіб соціально вразливих верств населення.

Робочою групою з питань легалізації виплати заробітної плати та зайнятості населення було здійснено 99 обстежень, у 80 суб'єкта господарювання виявлено 108 працюючих без оформлення трудових відносин, 105 осіб легалізовано. Проведено 6 засідань робочої групи, на яких заслухано 16 суб'єктів господарювання.

Ружинський район є сільськогосподарським районом, тому найбільша частка залучених інвестицій припадає на сільськогосподарські підприємства.

Протягом 9 місяців 2018 року залучено інвестицій в розвиток галузі сільського господарства на суму 37 191 млн. грн. (на придбання техніки і обладнання – 33 613 млн. грн. (29 одиниць); введення худоби в основне стадо – 0,8 млн. грн.)

Однією із негативних тенденцій є відсутність прямих іноземних інвестицій.

З метою активізації інвестиційної діяльності на сайті райдержадміністрації та в соціальній мережі Фейсбук розміщено презентацію Ружинського району, інформацію про вільні земельні ділянки та виробничі приміщення, які пропонуються для продажу чи передачі в оренду (рис. 3).

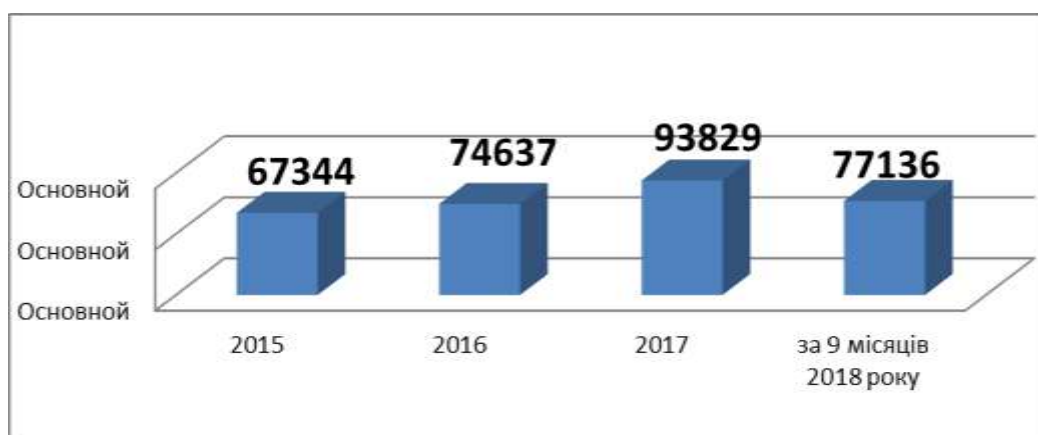

Рис. 3. Капітальні інвестиції, тис. грн

Агропромисловий комплекс є ключовим у соціально-економічному розвитку району, тому розгадаються основні напрями соціально-економічної політики у 2019 році.

Для підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу потрібно вирішити проблемні питання:

- Низький рівень рентабельності виробництва продукції тваринництва спонукає підприємства зменшувати галузь тваринництва і займатися лише рослинництвом, вирощувати монокультури, що безпосередньо впливає, з часом, на якісні показники ґрунту.
- з 1 березня 2018 року скасовано відшкодування податку на додану вартість при експорті сої, ріпаку та соняшнику.
- потреба у покращенні якості молока ВРХ зібраного в особистих селянських господарствах;
- невпорядкована лісогосподарська діяльність захисних насаджень, що перешкоджає обробітку земель сільськогосподарського призначення.

Основні напрями діяльності:

- збільшення виробництва зернових за рахунок збільшення посівів кукурудзи на зерно;
- державна підтримка агропромислового комплексу в галузі садівництва;

- часткове відшкодування вартості витрат на сертифікацію відповідності виробництва органічної продукції органічного насінневого матеріалу;
- надання індивідуальних кредитів індивідуальним сільським забудовникам;
- відшкодування відсоткової ставки по залучених кредитах;
- часткове відшкодування вартості придбаної техніки.

Очікувані результати:

- скорочення поголів'я ВРХ в сільськогосподарських підприємствах;
- обсяг виробництва валової продукції сільського господарства у 2019 році прогнозується на рівні 2018 року;
- збільшення площі садових насаджень;
- залучення молоді на постійне проживання в сільську місцевість;
- поповнення обігових коштів;
- збільшення податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства у зв'язку із скасуванням спеціального режиму оподаткування сільсько-господарських товаровиробників;
- створення кооперативів та розвиток сімейних фермерських господарств (вже є зміни до закону "Про фермерські господарства", які передбачають стимулювання створення сімейних фермерських господарств, що утримують 5 -10 і більше корів. У них буде вироблятися молоко, яке по своїм якісним параметрам відноситиметься до першого класу.);
- рекомендувати органам місцевого самоврядування та лісництву АПК звернути увагу на упорядкування посадок (знищення дикорослих дерев), які перешкоджають вирощуванню та збору врожаю на полях.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, економічної стабільності та зростання районного бюджету, потрібно створення сприятливого інвестиційного клімату та посилення

конкурентоспроможності економіки району; удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю в районі; постійне оновлення бази даних інвестиційних пропозицій щодо економічної, історико-культурної та туристичної привабливості району, актуалізація баз даних інвестиційних пропозицій, вільних об'єктів нерухомості, земельних ділянок та їх розповсюдження під час участі у форумах, ярмарках та інших заходах; надання методичної допомоги інвесторам, які працюють та реалізують інвестиційні проекти в районі; моніторинг проведення міжнародних та вітчизняних форумів, семінарів, конференцій, виставок та ярмарок з питань інвестиційної діяльності та сприяння участі суб'єктів господарської діяльності регіону у даних заходах; участь у міжнародних проектах для отримання міжнародної грантової допомоги.

Література

1. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Надстир'я, 2008. 528 с.
2. Жук М. В. Регіональна економіка : підручник. К. :Академія, 2008. 416 с.
3. Ковальська, Л. Л. Теоретичні аспекти формування інфраструктури регіону. Формування та розвиток економіки в сучасних умовах господарювання : зб. тез доп. Всеукр. наук. – практ. конф., 23-24 грудня, 2011 р. Луцьк, 2010. С. 20–22.
4. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів в контексті завдань адміністративно-територіальної реформи. Економіка України. 2006. № 1. С. 23 – 31.
5. Опарін В. М. Домінанти та пріоритети фінансового вирівнювання в Україні. Фінанси України. 2015. № 6. С. 29–43.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Назва з екрана.

7. Післякризовий розвиток економіки України: засади стратегії модернізації / [Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська та ін.]. Київ: НІСД, 2011. 66 с.
8. Регіони України у післякризовий період: ризики та перспективи розвитку: аналіт. доп. / за ред. С. О. Білої. Київ : НІСД, 2011. 104 с.
9. http://ukrstat.gov.ua/operativ/infografika/2018/soes/ukr/sed/ser_04_2018.pdf
10. https://zinref.ru/000_uchebniki/02800_logika/011_lekcii_raznie_39/286.htm

References

1. Herasymchuk Z. V. Rehionalna polityka staloho rozvytku: teoriia, metodolohiia, praktyka : monohrafiia. Lutsk : Nadstyria, 2008. 528 s.
2. Zhuk M. V. Rehionalna ekonomika : pidruchnyk. K. :Akademiia, 2008. 416 s.
3. Kovalska, L. L. Teoretichni aspekti formuvannya Infrastrukturi regionu. Formuvannya ta rozvitok ekonomiki v suchasni umovah gospodaryuvannya : zb. tez dop. Vseukr. nauk. – prakt. konf., 23-24 grudnya, 2011 r. Lutsk, 2010. S. 20–22.
4. Lunina I. O. Formuvannya mistsevykh biudzhativ v konteksti zavdan administratyvno-terytorialnoi reformy. Ekonomika Ukrainy. 2006. № 1. S. 23-31.
5. Oparin V. M. Dominanty ta priorytety finansovoho vyrivniuvannya v Ukraini. Finansy Ukrainy. 2015. № 6. S. 29–43.
6. Ofitsiyniy sayt Derzhavnoyi sluzhbi statistiki UkraYini [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Nazva z ekrana.
7. Pislyakrizoviy rozvitok ekonomiki UkraYini: zasadi strategiyi modernizatsiyi / [Ya. A. Zhalllo, D. S. Pokrishka, Ya. V. BelInska ta In.]. KiYiv: NISD, 2011. 66 s.

8. RegIoni UkraYini u pIslyakrizoviy perIod: riziki ta perspektivi rozvitku: analt. dop. / za red. S. O. BiloYi. KiYiv : NISD, 2011. 104 s.
9. https://zinref.ru/000_uchebniki/02800_logika/011_lekcii_raznie_39/286.htm
10. http://ukrstat.gov.ua/operativ/infografika/2018/soes/ukr/sed/ser_04_2018.pdf